

At tænke juridisk

RETSSYSTEM

- Offentlig ret:
 - Statsforfatningsret
 - Forvaltningsret
 - Strafferet
 - Procesret
 - Folkeret (international ret)
 - Eu-ret
- Privat ret: *Værne om borgers private interesser*
 - 1. person-/familie-/arveretten
 - 2. immaterielretten (patent- og ophavsrettigheder)
 - 3. tings- og obligationsrettigheder

RETSSYSTEMETS VÆRDIGRUNDLAG

§1 i Straffeloven: Legalitetsprincippet (beskyttelse af borgerne mod vilkårlige og unødvendige indgreb fra statsmagts side). ”Der må ikke pålægges straf, medmindre der er hjemmel herfor i en lov”. (nulla poena sine lege)

Legalitetsprincippet er strafferettens (offentligheds rettens) værdigrundlag!

Borgernes adgang til at ordne deres private forhold uden indblanding fra statsmagten

→ De har aftale- og handlefrihed

Privatautonomi (selvbestemmelse) er privatrettens værdigrundlag!

Erstatningsrettens:

Reparative hensyn genopretning af det tab skadeslidte har haft

Præventive hensyn motivere folk til at handle med fornøden agtpågivenhed

Konkurslovens værdigrundlag:

Alle kreditorer skal principielt stilles lige, medmindre en særlig fortrinsstilling er motiveret.

- Et over-/underordningsforhold eksisterer fx mellem statslige myndigheder, mellem fx ministerium og dets underliggende direktorater og lokale statsorganer.
- Intern, dvs. et af de midler forvaltningsmyndighed bruger til styring af andre forvaltningsmyndigheder.
- Kun bindende for underordnede myndigheder og ikke andre (andre= fx domstolene og private)

Planer

- Ingen oversigt, da der findes mange forskellige planer.
- Det er en særlig type administrativ retsakt af blandet abstrakt og konkret indhold, som helt eller delvist bindende regulerer fremtidige dispositioner foretaget af planmyndigheden selv og/eller andre individualiserede offentlige eller private adressater.
- Formål: sikre en nærmere tilrettelagt helhedsorienteret udvikling af en bestemt sektorområde eller geografisk område.
- Kendetegn: retlig regulering af et afgrænset emne.
Fx placering af kolonihaver i kommunen.
- Bindende for den myndighed der har udarbejdet den, men kan række videre at andre myndigheder og eventuelt private kan være bundet af den.

Vejledninger

- Ikke bindende og indholdene er udelukkende af orienterende art
- Kan udstedes uden hjemmel
- Har stor praktisk betydning
Anvendes ved orientering om reglers indhold og baggrund samt i forbindelse med meddelelse af oplysninger om fortolkning og administration af regler
- Deres meget ofte detaljeringsgrad kan betyde at det er svært for myndighederne at begrunde en fravigelse af vejledningen, trods den hverken er bindende for myndigheder eller private.
- Der kan være risiko for at man regelbinder det skøn ”skøn under regel”
 - Ligningsvejledningen er noget SKAT udarbejder hvert år til skattemyndighederne.
 - Den giver udtryk for Told- og Skatteforvaltningens (SKAT's) opfattelse af gældende praksis og er bindende for de lignende myndigheder.

Kutymer

- Handelssædvane eller handelsbrug
- Faktiske skik og brug mellem handlende
- Offentliggøres af Det Danske Handelskammer i såkaldte responsa
- Publiceres typisk i UfR
- Responsum-udtalelsen: foreligger en handlemåde der har været almindelig fulgt og er fasthed inden for branchen.
- Ikke bindende for domstolene men vil i almindelighed blive fulgt
- Kan godt finde sted selvom aftaleparten ikke kender til den

”Forholdets natur” og almindelige rets grundsætninger

Forholdets natur

- Kulturtraditionen, frie faktorer, reale hensyn, sagens natur mv.
- At betegne retskilde som forholdets natur kan for de fleste forekomme misvisende
- En situation hvor retligt problem ikke kan finde løsning i andre retskilder (lovgivning, retspraksis og retssædvanen) – må problemet løses på grundlag af sagens konkrete omstændigheder. Dommeren har pligt til at komme med en løsning,
- **To opfattelser af forholdets natur**
- **Bred**
 - Dækker over et spektrum af almene juridiske overvejelser, herunder sagligt begrundet rimelighed, lighedsprincipper og konsekvensbetragtninger med hensynstagen til samfundsmæssige behov og den almindelige udvikling.
 - Det retlige problem – hvor der ikke er støtte i andre retskilder – kan løses ud fra friere overvejelser, hvor hensynet til de øvrige retskilder ikke er eneste faktor. Men hensyn til konkret rimelighed spiller en større rolle.
- **Snæver**
 - De øvrige retskilder giver tilstrækkelige anvisninger på, hvorledes de forskellige retlige problemer skal løses.
 - Det retlige materiale kan findes i eller afledes af de øvrige retskilder.